

CAL AMAGAR EL BÉ PERQUÈ NO ES PERDI

KAJETAN ESSER

Admonició 28

*B*enaurat el servent que al cel tresoreja els béns que el Senyor li mostra i no mira de manifestar-los als homes amb el delit del guany, ja que l'Altíssim mateix manifestarà les seves obres als qui li plaurà. Benaurat el servent que guarda al seu cor els secrets del Senyor.

Introducció

En les seves *Admonicions* Francesc procura sempre mostrar als seus germans com han de ser les seves relacions amb Déu, de manera que responguin adequadament a l'acció salvífica de Déu sobre l'home. La seva preocupació en aquestes "paraules de santa amonestació" és mostrar encaridament als qui el segueixen com han de viure, segons la seva condició de servents de Déu, en el Regne de Déu; dit amb altres paraules, com han de comportar-se com a fills de l'obediència en la presència de Déu Pare (cf. 1 Pe 1,17). No per casualitat utilitza tantes vegades Francesc en les seves *Admonicions* l'expressió bíblica "servent de Déu". Doncs el que vol posar de manifest en tots aquests apotegmes és que Déu, el Senyor, és el centre inviolable, el nucli de la nostra vida. Per això no es cansa de manifestar als seus seguidors com han de servir en tot a Déu en pobresa i humilitat, en obediència i amor. Perquè sempre que l'home és pobre davant Déu, sempre que està disposat a servir Déu i els homes per Déu, sempre que obeeix Déu i s'entrega a Ell en caritat agràida, Déu és el centre de la seva vida. En una vida d'aquestes característiques Déu pot ser el Senyor, la voluntat del qual es compleix en tot, perquè l'home ha acollit el senyoriu de Déu. En una vida semblant ha arribat, per tant, el Regne de Déu.

Tot això exigeix que l'home accepti enterament l'acció salvífica de Déu, la gràcia de Déu. Per a això ha d'estar obert a Déu i a la seva santa operació. Aquesta acció de la gràcia divina, aquests dons amb freqüència ocults de l'amor de Déu, Francesc els anomena encertadament els "secrets del Senyor", *secreta Domini*. Són secrets de Déu, del Senyor! Secrets que realitza Déu, el Senyor! Secrets que Déu, el Senyor, el seu autor i amo, vol que es mantinguin en secret. Francesc pensa aquí sens dubte en aquelles gràcies que són fonamentals per a la vida en l'amor, la vida que uneix Déu, el Senyor, amb l'home, el seu servent, aquella vida que eleva l'home i el fa col·laborador de Déu, partícip de l'amor de Déu, encara que sigui una vida que l'home no mereix ni té cap dret a exigir. No obstant, sabem amb quanta facilitat oblida l'home aquestes dades tan fonamentals, i s'atribueix el que li pertany a Déu i és propietat absoluta de Déu. Per això llegim en la darrera *Admonició* de sant Francesc:

"Benaurat el servent que al cel tresoreja els béns que el Senyor li mostra i no mira de manifestar-los als homes amb el delit del guany, ja que l'Altíssim mateix manifestarà les seves obres als qui li plaurà. Benaurat el servent que guarda al seu cor els secrets del Senyor. (cf. Lc 2,19.51)" (Adm 28).

Amb aquesta benaurança Francesc assenyala un gran perill per al Regne de Déu en nosaltres. Aquest perill és més gran ja que s'amaga sota aparences de santedat. Molts cops s'emascara tan subtilment que és molt difícil de reconèixer, fet pel que cauen en ell fins i tot cristians pietosos. Francesc vol advertir-nos i protegir-nos davant d'aquest perill en la darrera de les seves *Admonicions*. I ho fa, un cop més, de la seva manera, proclamant una darrera benaurança del pobre d'esperit: la benaurança de "Déu, tot en tots" (cf. 1 Cor 15,28).

I. La nostra pietat és obra de Déu

Francesc indica amb molta freqüència, no només en aquesta *Admonició*, que l'home tendeix, des del pecat original, a apropiat-se sempre de tot. L'home voldria apoderar-se de tot, fins i tot de la pietat,

fins i tot d'allò que Déu realitza en nosaltres. I quan actua així, es torna infeliç, ja que s'oposa a Déu en comptes de tributar-li l'honor que Déu mereix. Això explica per què Francesc comença l'*Admonició* 28 dient:

Benaurat el servent que al cel tresoreja els béns que el Senyor li mostra...

Un cop més ressona l'expressió "Benaurat el servent de Déu", que hem sentit tantes vegades. En el present cas podem resumir-la de la següent manera: benaurat i feliç el qui sempre i en tot retorna a Déu el que és de Déu i dona a Déu el que és de Déu; benaurat i feliç l'home que no atempta contra la propietat de Déu com van fer els nostres primers pares en el paradís, provocant la desgràcia sobre la humanitat sencera, i com fa

tot home cada cop que peca. Però de la benaurança i la felicitat que aquí enalteix Francesc participarà només l'home que no vulgui apropiari-se del que és propietat de Déu.

Francesc té el profund convenciment que, a la nostra vida, tots els béns li pertanyen a Déu. Tot bé és propietat de Déu, que és qui parla i qui actua en nosaltres. Francesc no es cansa de repetir-ho als seus seguidors. En aquesta *Admonició* afegeix una dada nova: hem de tresorerar en el cel el bé que Déu ens ha mostrat i ens mostra. No ha de ser propietat nostra en aquest món: Déu vol donar-nos-el definitivament quan Ell mateix, que és el nostre únic premi i el nostre únic bé, se'ns entregui plenament en el seu Regne. Per això, no ens ha estat donat encara com a propietat definitiva sinó com a penyora dels béns futurs, en esperança. Per tant, no hem de voler retenir-lo; al contrari, hem de retornar-lo a Déu, amb la finalitat que Ell ens el guardi per al dia de la gloriificació.

Aquest ensenyament tan important per a la vida espiritual, i sobretot per a la vida d'oració, Francesc no només l'inculca als seus germans sinó també als qui volen viure seguint la seva espiritualitat. On més clarament ho exposa és en el següent exemple, que és potser la millor explicació de l'*Admonició 28*:

“Quan en l'oració el servent de Déu és visitat pel seu Senyor amb alguna nova consolació, cal que aixequi els ulls al cel abans d'acabar-la i digui amb les mans juntes: Senyor, m'heu enviat del cel a mi, pecador, aquesta consolació i dolcesa; jo us la restitueixo per a que vós me la guardeu; no vull ser lladre del vostre tresor.” I deia encara: “Senyor, arrabasseu-me el vostre bé en aquest món i reserveu-me'l pel futur.” I continuava: “Cal comportar-se de tal manera que, quan hom surt de la pregària, es mostri davant els altres tan pobrissó i pecador com si no hagués obtingut cap

nova gràcia.” I explicava: “A voltes, per un avantatge mediocre, en provocar el nostre benefactor a no ser generós en el futur, es perd un tresor inestimable.” (2 Cel 99).

Els exemples i apotegmes aquí recollits mostren clarament la gran preocupació de Francesc per l'ensenyament contingut en la darrera de les seves *Admonicions*, i quanta importància li concedeix. Aquest ensenyament és un component essencial de la pobresa franciscana, tal com ell l'entenia. Per això segueix dient:

“...i no mira de manifestar-los als homes amb el delit del guany...”

Francesc es torna aquí molt pràctic. És conscient –així ho mostren nítidament les paraules que acabem de citar– de les amenaces que pesen sobre el bé de Déu en la vida de l'home. És perfectament coneixedor de la facilitat i rapidesa amb què l'home, inclòs el cristià i sobretot el cristià, cau en el risc d'enorgullir-se apropiant-se d'algun bé en la seva vida, *manifestant-lo als homes amb el delit del guany*, fent públiques les gràcies de Déu davant els altres, en espera de rebre el seu reconeixement i la seva lloança, com si fossin mèrits propis, com si li pertanyessin a ell: “Jo puc pregar i meditar”; “Jo puc fer això o allò”; “Això no té cap dificultat per a mi”. Manifestacions com aquestes o altres semblants són, sens dubte, les expressions més ingènues d'aquella ànsia de reconeixement i aplaudiment. I no són gens estranyes. Amb tot, l'ànsia de vanagloriar-se i vantar-se de la pròpia vida espiritual sol manifestar-se amb més dissimulació i encobriment. S'accontenta amb insinuacions, però aquestes són tan òbvies que qui les escolta no pot menys que fer-se una bona opinió de nosaltres. L'altre ha de quedar-se amb una bona imatge nostra. A aquesta manera d'actuar, o a altres semblants, Francesc les anomena pel seu nom: són un robatori a Déu. Això és

ser *lladres del tresor de Déu*. Perquè l'home que actua així pretén apropiari-se del que és propietat de Déu. S'adorna, com diu l'adagi, amb "plomes alienes". S'enalteix a costa de Déu. I això s'oposa a la pobresa d'esperit, a l'esperit dels "pobres" als qui ha estat promès el Regne de Déu (Mt 5,2). Mentre tingui semblant pretensió, el franciscà no ha abandonat tot ni s'ha entregat del tot. Vol reservar-se per a ell part de la seva vida de pietat i vol viure la vida de pietat pel seu propi compte. A qui així viu no pot aplicar-se-li l'expressió *Benaurat el servent de Déu...*, *Benaurat el pobre d'esperit...*

En aquesta *Admonició* de sant Francesc resulta evident que ens trobem davant el mateix Vivent primordial. Preguar, fer el bé, la vida espiritual en el seu conjunt no són, per a Francesc, una tasca o una prestació que l'home realitza amb una finalitat determinada o en moments concrets, quelcom, per tant, que pot en certa manera ser objecte "d'avaluació". Al contrari, tot això és un "entrar en relació" personal i viva amb Déu, que és el qui té la iniciativa. *Ell* és el qui col·loca el fonament. *Ell* és el qui ens capacita per a fer quelcom, per a dir quelcom. Reconèixer en amor i respecte aquesta actuació de Déu, la seva obra per la nostra salvació, i respondre-li en amor i acció de gràcies, això és viure girats ver *Ell*, això és viure en *Ell*. Tot això constitueix la vida espiritual, que es desenvolupa en l'oració i culmina en la trobada sempre viva amb *Ell*.

"...ja que l'Altíssim mateix manifestarà les seves obres als qui li plaurà."

Hi ha persones que afirmen manifestar els dons del Senyor per a major glòria de Déu, per a lloar-lo i mostrar les seves obres tal com són. No volem negar-lo sense més. De fet, l'experiència de sant Francesc l'impulsa a basar la seva benaurança i exhortació sobre aquesta frase, a primera

vista sorprenent: *perquè l'Altíssim en persona manifestarà les seves obres als qui li plaurà*. Salta a la vista que Francesc sap com de perillós és aquest voler *mostrar les obres per a glòria de Déu*. Francesc, sens dubte, no estaria d'acord amb certes pràctiques de la vida espiritual, amb estadístiques i diaris espirituals. Està convençut que si Déu vol aconseguir amb la seva acció quelcom a la nostra vida, no necessita de la nostra col·laboració: Si *Ell* ho vol, *Ell* trobarà els mitjans i camins per a *manifestar les seves obres als qui li plaurà*. *Ell* ho revelarà i donarà a conèixer quan i com vulgui. Els franciscans, profundament convençuts que som indigents i mendicants davant Déu, de les mans de qui rebem agraïts tot com l'almoïna, l'únic que hem de fer és deixar, amb humilitat i obediència, que l'obra de Déu es porti a terme en nosaltres i, amb pobresa d'esperit, tornar-li tot a *Ell* en lloança i acció de gràcies. La resta depèn d'*Ell*, està a les seves mans.

"Benaurat el servent que guarda al seu cor els secrets del Senyor (cf. Lc 2,19.51)".

En aquesta paraula està tot resumit un cop més. I mostra de manera conclusiva que el nostre comentari de l'*Admonició 28*, segons el pensament de sant Francesc, és correcte. Així és com ell vol que s'entengui. El text d'aquesta darrera benaurança al·ludeix a Maria, l'humil *Esclava del Senyor*, que conserva totes les coses en el seu cor (Lc 2,19.51), i que en el seu *Magníficat* engrandeix el Senyor, sense atribuir-se ni reservar-se res per a ella mateixa (Lc 1,46-55). Igual que Maria, també nosaltres, com a *servents de Déu*, hem de *guardar els secrets del Senyor en el nostre cor*, en actitud d'acció de gràcies joiosa i desbordant, perquè són *propietat exclusiva de Déu*. Si ho fem així, podran créixer i desenvolupar-se en nosaltres. I col·laborarem, com

Maria, l'Esclava del Senyor, en la realització del Regne de Déu. Així, en aquesta pobresa amarada de gratitud i en aquesta resposta plena d'amor és com podem participar en el Regne de Déu. Aquesta és la pobresa que ens "ha constituït en hereus i reis del Regne dels cels", la "porció que condueix a la terra dels vivents" (2 R 6,4-5). "La pobresa és la veritable investidura del Regne dels Cels, la seguretat de la seva possessió i com una santa pregustació de la futura benaurança (*Sacrum Commercium* 3). En ella tenim la felicitat dels servents de Déu, pobres i despresos.

II. Guardem els secrets de Déu en el nostre cor

No és errat pensar que el concepte de pobresa interior amb què conclou Francesc les seves *Admonicions*, el "Càntic dels Càntics" de la "pobresa d'esperit", no sigui massa conegut, ni tan sols en la família franciscana. Quan es parla de la pobresa de sant Francesc i segons sant Francesc, sol pensar-se en la "pobresa material", en

la "pobresa de béns temporals". En aquest cas, es considera la pobresa només en la seva vessant econòmica. I què fàcilment es converteix llavors en un motiu d'orgull, en ocasió per a l'arrogància! Per això l'importa tant a sant Francesc la pobresa interior. Les breus indicacions de tipus pràctic que presentem a continuació, poden llançar un raig de llum clarificadora.

1. En la nostra manera de parlar és on més fàcilment apareix fins a quin punt hem assimilat i convertit la pobresa interior en una actitud de la nostra pròpia vida. ¿Parlem molt sobre nosaltres mateixos? ¿Ens col·loquem –oberta o encobertament– en el centre de la conversa?

Podem preguntar-ho d'una altra manera: ¿Sabem escoltar el pròxim en silenci, sense al·ludir a les nostres pròpies dificultats, vivències, experiències? ¿Quants cops aprofitem la manifestació d'una dificultat per part del pròxim per a parlar de nosaltres mateixos? El *delit del guany* fa pràcticament impossible un diàleg autèntic i disposat a ajudar l'altre. El qui és *servent*

del seu propi jo no pot ajudar fraternalment els altres com a *servent de Déu*. Per això, si es té semblant actitud el Regne de Déu en nosaltres corre un greu perill.

2. Com se sap, Francesc parla poques vegades sobre la castedat. Però, ¿no brolla aquesta *Admonició* d'una actitud delicada i casta? ¿No es reflecteix en ella aquesta castedat interior que “no es despulla davant de qualsevol”, que no exposa en públic els secrets de Déu i menys encara en les pàgines impreses? En aquest àmbit és necessari tenir un tacte molt fi per poder discernir què és el que, a la llum del servei al Regne de Déu, convé o no convé manifestar. ¿Es retira Déu de la nostra vida quan no pot confiar-nos els seus secrets? Francesc respon a aquesta pregunta amb un sí ben clar.

3. ¿Guardem, com Maria, els secrets de Déu en el més íntim del nostre cor? Un escriptor eclesiàstic afirma que Maria ho portava tot en el seu cor, no en la seva boca (*conferens in corde non in ore suo...*). De la mateixa manera, el que el servent de Déu ha de fer no és parlar, sinó viure del que Déu fa en ell, sense atribuir-se res a ell mateix i restituint tot, amb la paraula i

l'exemple, a l'altíssim Senyor Déu, de qui és tot bé (cf. Adm 7,4).

III. Nota conclusiva

Amb aquest comentari a l'*Admonició* 28 finalitzem les nostres meditacions sobre les “paraules d'amonestació” del nostre pare sant Francesc. Són, en el seu conjunt, autèntiques “paraules d'or”. Són apotegmes plens de profunda saviesa pràctica, paraules de valor incalculable, que només van poder brollar de l'experiència vital d'un sant. Les paraules del Sant d'Assís són més valuoses que totes les seves altres relíquies! Ens demostren que Francesc és un mestre experimentat de la vida cristiana. Podem confiar-nos a ell en els punts més importants de la nostra vida franciscana, en la pietat, en l'ascesi, en la configuració i en el comportament de la nostra vida cristiana. Les “paraules de santa amonestació” de sant Francesc són realment “l'espill de perfecció” del franciscà. Contemplem-nos sempre en aquest espill, per corregir-nos i canviar la nostra vida. Si així ho fem, el Sant que ens va regalar aquest “espill de perfecció” serà cada cop més el que desitja i ha de ser per a nosaltres: el nostre Pare sant Francesc.

